

Waaruit zal die genoemde usantie ten opzichte van het houden eener inaugureele oratie zijn voortgekomen? Uit geen andere oorzaak uiteraard, dan dat er op zulk een oogenblik van ambtsaanvaarding zoowel bij spreker als bij hoorders bovenal behoefte bestond aan een antwoord op de vraag in welken geest, naar welke beginselen, de homo novus in den academischen kring zou gaan doceeren. Maar dan gevoelen m.i. wie als hoogleeraar aan een universiteit als de onze optreedt en wie daarbij tegenwoordig is zulk een bespiegeling ook veel minder als noodzakelijk, dan zij die elders in hetzelfde geval verkeerden. Aan een academie waar een gemeenschappelijk uitgangspunt voor alle onderwijs ontbreekt, moge een individueele ontvouwing van principe en bedoelen van hen, die zich aan haar verbinden, kwalijk kunnen worden gemist: hier ligt in het feit der benoeming, die iemand te beurt valt van de zijde der hoogeschool en — is hij 'n eerlijk man — in dat der aanneming dier benoeming van zijn kant, reeds zóózeer een verklaring aangaande zijn worteldenkbeelden en hoogste idealen opgesloten, dat een opzettelijk uitstallen daarvan, zoo al niet overbodig, dan toch in allen gevallen niet strikt noodzakelijk moet worden geacht.

In hoofdzaak bereid om mij dit toe te geven, hebt ge wellicht toch nog één bezwaar. Laat daar inderdaad iets voor te zeggen zijn, meent ge, in allen gevallen betreft dat gezegde dan toch uitsluitend enkele worteldenkbeelden, eenige religieuze en wijsgeerige praemissen van algemeenen aard. Maar niet de consequenties, die daaruit voortvloeien voor allerlei vraagstukken, die de onderdeelen eener doctrine raken. En voor het trekken van eenige lijnen in verband daarmede ware dus toch nog wel aanleiding geweest. Inderdaad, tegen die redeneering valt niet veel in te brengen. Dan alleen — maar dat breng ik er dan ook met beslistheid tegen in — dat in historicis aan dien wensch (uitzonderingsgevallen daargelaten) maar bezwaarlijk kan volstaan worden door wie aan het begin van zijn loopbaan staat. En dat derhalve een aanvaardings-rede een oratie is, die zich 't minst daartoe leent.

Zeër zeker, in de Principienlehre der geschiedwetenschap